

In dit nummer:
tweede oproep hernieuwing
VVJ-lidmaatschappen voor 2010

Burgernieuwssite Belga sloeg de bal lelijk mis
Spanning bij Sanoma

Raad voor de Journalistiek vermaant *Dag Allemaal*
Veroordeling *Het Laatste Nieuws* verdient zelf geen prijs
En Anne Brumagne pleit voor meer organisatie in onze stiel

BELGIE-BELGIQUE
PB - PP
1099 Brussel X
B - 11

De Journalist

m a g a z i n e v a n d e V V J

De Journalist 130 - 26 november 2009 - verschijnt maandelijks - v.u. pol deltour, IPC, résidence palace blok C - wetstraat 155 1040 Brussel

UIT DE VVJ	3
ACTUEEL	
Belga <i>got wrong news</i>	4
Patstelling en staking bij Sanoma over crisisplan	5
Eenzijdig verzoekschrift tegen media botst met persvrijheid	6
Veroordeling <i>HLN</i> is zelf verre van volmaakt	7
De zoektocht naar nieuwe bedrijfsmodellen, deel 4	8
SCHEEF BEKEKEN	4
MENS ACHTER HET NIEUWS	
Kim De Rijck verruilde journalistiek voor pr	9
RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK	
Greet Rouffaer <i>c/ Dag Allemaal</i>	10
Carl en Isabelle Lang-Bardy <i>c/ Knack</i>	11
DAMESDUBBEL	
Anne Brumagne ziet leven naast de journalistiek	12-13
Fotografe Heleen Rodiers schrijft ook soms	14
SERVICE	15
BOEKEN	16
FORUM	
Dr. Frank Thevissen pleit voor meer mediakritiek	17
DE DEADLINE VOORBIJ	
Mine Dalemans: fotojournaliste en moeder	18
ONDER EMBARGO	19

(Foto cover: Belga Pictures)

Tweede oproep hernieuwing VVJ-lidmaatschap 2010

Met stilaan een nieuw jaar in zicht, hernieuwt de VVJ haar lidmaatschappen voor 2010. Wat de VVJ je allemaal te bieden heeft, maken we hopelijk het hele jaar door voldoende duidelijk. Wie een geheugensteuntje kan gebruiken, kan altijd terecht op www.journalist.be.

Gelieve de voor u relevante bijdrage vóór 12 december over te schrijven op rekening **210-0319706-46** van de VVJ met vermelding van uw nummer (N, NS, NPM, TN....).

Na ontvangst van uw betaling bezorgen we u zo vlug mogelijk uw validatievignet 2010 voor de officiële perskaart, uw stageperskaart of andere lidkaart. Beroepsjournalisten en stagiairs ontvangen dan tevens het NMBS-atteest voor de gratis treinkaart.

Lidgelden VVJ 2010

Beroepsjournalisten (incl. bruggepensioneerden en actief gepensioneerden)	105 €
Beroepsjournalisten die ervoor kiezen geen VVJ-lid te zijn	62 € administratiekosten voor het verkrijgen van de vijfjaarlijkse perskaart 27 € validatievignet perskaart 40 € validatievignet autopersplaat
Stagiairs	75 €
Technici (houders van een T-kaart)	60 €
Technici die geen VVJ-lid wensen te worden	15 € vignet T-kaart
Persmedewerkers	60 €
Ereleden (oud-journalisten)	55 €
Studenten / Docenten	50 / 60 €

De Journalist *Uit de VVJ*

MAGAZINE VAN DE
VLAAMSE VERENIGING VAN
JOURNALISTEN (VVJ)

COÖRDINATIE

Pol DELTOUR
pol.deltour@journalist.be

VASTE MEDEWERKERS

Jan BACKX
Ivan DECLERCQ
Marleen SLUYDTS
Johan VAN CUTSEM
Luc VANHEERENTALS
Mark VLAEMINCK
BELGA PICTURES
PHOTO NEWS
ZAK

REDACTIESECRETARIAAT

Résidence Palace
Blok C - Lokaal 2232
Wetstraat 155 - 1040 Brussel
Tel. 02/235.22.70
Fax 02/235.22.72
info@journalist.be
www.journalist.be

ABONNEMENTEN

Lisbeth MOONS
Zie adres hierboven
lisbeth.moons@journalist.be

RECLAMEREGIE

Lisbeth MOONS
Zie adres hierboven
lisbeth.moons@journalist.be

LAYOUT EN DRUK

Poot Printers
Industrialaan 12
Zone maalbeek
1702 Groot-Bijgaarden
Tel. 02 467 30 30
Fax 02 463 58 30
www.pootprinters.be

VLAAMSE
VERENIGING VAN
JOURNALISTEN

Lid van de Unie van Uitgevers
van de Periodieke Pers

Kwaliteit

Goed en slecht nieuws in de afgelopen maand. Het goede: de Vlaamse kranten houden opmerkelijk stand. En ook naar de tv-journaals van openbare en commerciële omroepen wordt nog steeds door verbazingwekkend veel mensen gekeken. De cijfers zijn opvallend positief in internationaal vergelijkend perspectief, en zelfs in vergelijking met de situatie in Franstalig België. Zou het ook te maken kunnen hebben met het feit dat Vlaamse journalisten al bij al degelijk tot uitstekend werk leveren? Bericht aan alle mediacritici (pagina 17): tot nader order beschikt Vlaanderen wel degelijk over een pluralistisch en kwalitatief nieuwsaanbod. En dat moeten we vooral zo houden.

Er is ook slecht nieuws: de uitdaging is niet simpel. Bij ons nationale persagentschap Belga bij voorbeeld kon de directie zopas niet weerstaan aan de lokroep om burgerjournalisten in te schakelen voor de *newsfeed* (pagina 4). Het resultaat was ogenblikkelijk nefast: Jos Joskens zadelde alle Belga-abonnees op met het nepbericht dat koningin Fabiola er het bijltje bij had neergelegd. Het nieuws dat Boudewijn verrezen was bleef gelukkig uit. Intussen wordt bij Sanoma vanuit een in Finland gedicteerde economische logica ongelooflijk zwaar in het personeelsbestand gesnoeid (pagina 5). 76 jobs die verdwijnen op een totaal van zowat 560: daar moet de kwaliteit van *Humo*, *Libelle* en *Flair* wel onder lijden.

Het Laatste Nieuws dan weer is veroordeeld voor een berichtgeving over doping in het wielerveleton waar inderdaad wel wat op aan te merken viel (pagina 7). Eén ding is daarbij duidelijk: veel leed had kunnen worden vermeden als een jonge journalist niet zo vlug en zonder enige omkadering door de redactieleiding in het water was gegooid.

De drie incidenten bevestigen voor de VVJ waar het uiteindelijk om draait: respect voor professionele journalistiek, voldoende bezette redacties en behoorlijke werkvoorwaarden (waaronder accurate opleiding op de werkvloer). Ziedaar enkele cruciale voorwaarden voor het voortbestaan van Vlaams kwaliteitsnieuws.

Het alternatief zou overigens ook wel eens kunnen zijn dat het gerecht mediahuizen en journalisten nog meer gaat afrekenen op het minste wat ze doen (pagina's 6 en 7).

Pol Deltour

GRAP HAALT BELGA ONDERUIT

Luc Vanheerentals

Zelden woei er een grotere wind van verbazing door de Belga-redactie als maandagmiddag 16 november. Verslagenheid ook. Plots belden van her en der journalisten over het nieuws dat ze van het persagentschap ontvingen dat *'koningin Fabiola net overleden is'*. Volgens hetzelfde bericht *'stierf ze bij het horen van de scheiding van Laurent en Claire'*. Bron en auteur: ene Jos Joskens. Het nieuwsbericht klinkt zo ongeloofwaardig dat niemand het overneemt maar meteen start een polemiek over de geloofwaardigheid van de journalistiek en van Belga in het bijzonder. Belga, dat geloofwaardigheid en objectiviteit zo hoog in het vaandel draagt.

Het bericht kwam bij de redacties terecht via de Belga-site *ihavenews.be*. Via een mediacampagne wordt de bevolking massaal opgeroepen om op die website interessante feiten te melden. Die berichten worden door Belga vervolgens met het *ihavenews*-label automatisch doorgestuurd naar alle nationale nieuwsredacties.

Het incident laat weinigen onberoerd. De Belga-directie biedt haar klanten meteen excuses aan. Ze wijst erop dat de site bedoeld was om "burgers de gelegenheid te bieden nieuwsfeiten aan alle media van het land te rapporteren" en kondigt aan dat alle berichten "die via dit kanaal verspreid worden voortaan door de Belga-redactie gefilterd zullen worden".

De redactieraad van Belga, journalistenverenigingen en vakbonden laten weten dat het Fabiola-bericht ernstige schade heeft toegebracht aan de integriteit en geloofwaardigheid van de Belga-berichtgeving. Bovendien werd niemand vooraf over dit initiatief geraadpleegd. De Belga-redactie herinnert eraan dat ze zich steeds gekant heeft tegen de publicatie van niet-redactionele mededelingen op het Belga-netwerk, en ze eist dat de verspreiding van zulke berichten onmiddellijk wordt gestopt.

Boetekleed

Tijdens een personeelsvergadering woensdag trekt Belga-directeur Egbert Hans het boetekleed aan. Hij biedt de redactie

op een welgemeende manier zijn excuses aan. Het nieuws van de *ihavenews*-site wordt voortaan niet meer naar de redacties gestuurd maar door de Belga-redactie behandeld als een eventueel onderwerp voor een normaal bericht. Hans erkent nog dat het incident mee het gevolg was van de onduidelijkheid "over wie de eigenlijke journalistieke en deontologische eindverantwoordelijkheid draagt over de redactie". Kort daarna wordt Philippe Decamps als de nieuwe News director aangevoerd.

Volgens de AVBB bevestigt het gebeuren "dat burgerjournalistiek nooit in de plaats kan komen van professionele journalistiek". "Met dit project heeft de Belga-directie op onvergefelijke wijze de circuits van tips en nieuws in elkaar laten overlopen", aldus de AVBB, die de aandeelhouders-mediahuizen tevens oproept "Belga niet langer onder druk te zetten om diensten te leveren die niets met journalistiek te maken hebben".

Ook Flip Voets, ombudsman bij de Raad voor Journalistiek, haalt in *De Standaard* vernietigend uit. "Het zal wel enkel in dit land mogelijk zijn. Belga, het nationale persagentschap dat bij publiek en bij journalisten een betrouwbare status geniet, maakt bekend dat koningin Fabiola overleden is. De bron was niet eens nagetrokken." Het opgeven van de klassieke journalistieke beginselen is volgens Voets een heilloze piste.

Volgens Antal Hollosi, VJ-afgevaardigde bij Belga, heeft wat gebeurd is minder te maken met de 'neergang van de journalistiek', zoals sommigen beweren, dan met organisatorische fouten bij Belga. "Alles wat fout kon gaan is fout gelopen", zegt hij. "Het was de wet van Murphy in het kwadraat. Het managementteam heeft de eventuele gevolgen niet goed ingeschat. Dat noch de eigen redactie noch de andere redacties van de mediabedrijven voldoende geïnformeerd werden, had te maken met de reorganisatie waar we middenin zitten." Antal Hollosi besluit met een positieve noot: "Het belangrijkste is dat dit niet voor herhaling vatbaar is, vermits de meldingen voortaan behandeld worden door de Belga-redactie."

SCHEEF BEKEKEN

"Je bent maar zo goed als je laatste prestatie. (...) Het probleem met die 'laatste prestatie' is dat ze ingaat tegen elke idee van zowel traditie als duurzaamheid, tegen het denken op langere termijn. Ze hecht niet de minste betekenis aan noch het verleden, noch de toekomst, noch de bredere context. Ze hecht alleen belang aan het nu, het moment van de laatste prestatie, en aan hoe dat 'plezant' kan zijn. Dat moet je blitse jongens altijd opnieuw uitleggen. Gefixeerd als ze zijn op laatste prestaties, leren ze nooit bij."

Marc Reynebeau in *De Standaard* van 21 oktober 2009, over een ook in journalistieke kringen wijdverbreid motto

"Waarom verschijnen de roddelbladen? Omdat ze beantwoorden aan een zekere behoefte aan sensatie, omdat we die flutverhaaltjes zelf graag lezen. We hebben het dus zelf in handen. Als we met honderdduizend zeggen: 'mij niet meer gezien', zal het vlug gedaan zijn."

Els De Schepper in *Het Belang van Limburg* van 22 oktober 2009

"Un rédacteur en chef peut mettre un veto contre un homme politique."

Politoloog Xavier Mabille verdedigt het veto dat *Le Soir*-hoofdredactrice Béatrice Delvaux formuleerde tegen het herantreden van Yves Leterme als premier (in *Le Soir* van 10 november 2009)

*"Ik heb het nog aan niemand verteld, maar *De Keien van de Wetstraat* wordt opgedoekt."*

Ivan De Vadder in *Dag Allemaal* van 17 november 2009

"Reputatieschade is moeilijk of niet herstelbaar. De mediaopinie is vaak scherp, de publieke opinie hardvochtig."

Leo Neels, topman van *Pharma.be* en mediadocent, in *Knack* van 18 november 2009

PATSTELLING EN STAKING BIJ SANOMA

Luc Vanheerentals

Bij Sanoma Magazines België (SMB) is op woensdag 18 november niet gewerkt door de circa 560 personeelsleden. Twee dagen voordien kondigde de directie aan dat ze na maandenlange onderhandelingen vasthoudt aan haar initiele beslissing om 12,5 miljoen euro te besparen en 76 werknemers te ontslaan. De directie sluit daarbij "een beperkt aantal gedwongen ontslagen niet uit", wat voor de vakbonden een breekpunt is. Tijdens een personeelsvergadering werd met ruime meerderheid – 232 stemmen voor en 104 tegen – beslist om het werk onmiddellijk een dag neer te leggen. Als de directie niet inbindt, zou er in de week van 23 tot 29 november twee dagen worden gestaakt. Daarna zou het werk zelfs een hele week worden neergelegd.

SMB is met een marktaandeel van 38,6 procent de grootste uitgever van tijdschriften in het land. In de portefeuille zitten onder meer *Humo*, *Libelle*, *Flair* en *Goedele*. Het besparingsplan werd van meet af aan door de vakbonden en VVJ afgeschoten. Uit de jaarcijfers blijkt immers dat Sanoma helemaal geen bedrijf in moeilijkheden is. De operationele winst lag in 2008 weliswaar 15 procent lager dan het jaar voordien, maar beliep toch nog 15,1 miljoen euro. De kwartaalcijfers van 2009 liggen wel lager. Zo boekte het bedrijf in het derde kwartaal van 2009 een omzet van 50,8 miljoen euro tegenover 53,7 miljoen in dezelfde periode vorig jaar. Toch is er van verlies nog in de verste verte geen sprake. Van haar kant blijft de directie zich beroepen op tegenvallende resultaten om de herstructurering te verdedigen. "Het bedrijf moet uit de impasse worden gehaald", aldus een bedrijfsmededeling van 16 november. "Er moet vermeden worden dat Sanoma nog strenger getroffen wordt door de economische problemen waarmee de mediasector worstelt."

De vakbonden eisten van meet af aan de intrekking van het plan en formuleerden alternatieve voorstellen om het beoogde besparingsobjectief te bereiken. "Het is voor dit bedrijf absoluut geen goede zaak dat zoveel mensen moeten afvloeien", aldus BBTK-vakbondsman Gie Schollaert. "Als de directie echter voet bij stuk houdt, dan eisen we dat deze operatie uitgevoerd wordt zonder naakte ontslagen. Concreet willen we dus enkel praten over vrijwillige vertrekken via brugpensioen of met premies. We weten wel dat de directie een lijst heeft van mensen die men niet vrijwillig wil laten vertrekken, maar ook dat kan niet voor ons."

Redacties

De 76 jobs die geschrapt zullen worden situeren zich in alle afdelingen. Ook de tijdschriftenredacties worden getroffen. Gie Schollaert: "Bij *Humo* verdwijnen 2 journalisten, bij *Libelle* 3, bij *Marie-Claire* 1, bij *Story of TV-Blad* die meer gaan samenwerken 1 en bij *Telemoustique* is al iemand vertrokken. Het gaat daarbij niet steeds om beroepsjournalisten, maar toch steeds om redactiemedewerkers die journalistieke taken vervullen. Sanoma halveert daarenboven ook de documentatiedienst. Van de 13 mensen blijven er nog 4 over. Dat betekent een zware opoffer voor de redacties die voor achtergrond-

informatie regelmatig een beroep doen op deze dienst. Ook bij de TV-pool, de centrale dienst die voor alle magazines het TV-katern maakt, verdwijnen 14 mensen. Ook dat komt neer op een halvering."

Humo-journalist Marc Schaevers bevestigt dat de redactie van zijn weekblad zwaar getroffen wordt door de sanering. "Twee journalisten die verdwijnen op een redactie van 14 is heel wat, te meer daar het wellicht zal gaan om de meest ervaren redactieleden die met brugpensioen zullen vertrekken. We kunnen dit verlies niet opvullen door meer beroep te doen op freelancers, want ook dat budget is verminderd." Dat ook de documentatiedienst "zo goed als opgedoekt wordt" is een even zwaar verlies. "Wat de TV-pool betreft is de directie van oordeel dat we ons grotendeels kunnen beperken tot teksten die aangeleverd worden door de TV-zenders, maar dit is nog helemaal niet uitgetest." Schaevers had veel liever gezien dat de directie fors zou investeren in *Humo* om het beter te wapenen tegen de toenemende concurrentiedruk van onder meer de weekendsupplementen van kranten. "In plaats daarvan hebben we het gevoel klem te zitten binnen Sanoma. Vandaar dat de *Humo*-redactie zeker niet principieel is gekant tegen een overname door Woestijnvis."

Creatie? Innovatie? Ambitie?

Werken in een uitdagende academische omgeving, die de wereld elke dag een beetje verandert met grote projecten, maar ook met kleine revoluties en dagdagelijkse verbeteringen. Werk jij hieraan mee?

PERSATTACHÉ VBE200942

Jouw functie: in samenwerking met de perschef informeer je de pers over onderzoek, onderwijs, beleid en studentenaangelegenheden aan de K.U.Leuven en bouw je de relaties tussen de universiteit en de media verder uit.

Jouw profiel: • je beschikt over een universitair diploma of gelijkwaardig door ervaring • je hebt een aantal jaren relevante professionele ervaring op een persdienst of in de journalistiek.

Ons aanbod: een voltijdse tewerkstelling voor onbepaalde duur.

Meer info over al onze vacatures en online solliciteren:

www.kuleuven.be/vacatures

Ontdek jezelf. Begin bij je job.

KATHOLIEKE UNIVERSITEIT
LEUVEN
www.kuleuven.be/vacatures

K.U.Leuven voert een gelijkheids- en diversiteitsbeleid.

NOG MAAR EENS DE JURIDISCHE BOKSHANDSCHOEN

Dirk Voorhoof

Professor mediarecht universiteiten Gent en Kopenhagen

Na Humo, TV Familie en Dag Allemaal werd nu ook Telefacts/VMMa geconfronteerd met een rechterlijk verbod, andermaal na procedure op eenzijdig verzoekschrift. Een dergelijke interventie van de rechter botst en wringt met een aantal fundamentele rechtsprincipes.

Het principe dat elke partij in een rechtsgeding het recht moet hebben om zich te verdedigen, is een fundamenteel mensenrecht. Een uitzondering is de kort gedingprocedure op eenzijdig verzoekschrift. Er zijn inderdaad gevallen van uiterste hoogdringendheid waarin een beroep moet kunnen gedaan worden op de rechter om op een paar uur tijd een voorlopige, beschermende maatregel afgekondigd te zien. Denk aan een buurman die onmiddellijk moet stoppen een deel van een gemeenschappelijke muur neer te halen. Of het verbod aan een onderneming om verder bouwwerken uit te voeren in een natuurgebied. De rechter, in dit geval de voorzitter van de rechtbank, beslist dan, hals over kop, op basis van het luttele en per definitie eenzijdige, maar alarmerende bewijsmateriaal dat de eiser voorlegt. Achteraf, op derdenverzet of nog later in beroep of in een procedure ten gronde, kunnen dan alle partijen gehoord worden en kan de voorlopige maatregel bevestigd of ingetrokken worden. Ook in mediazaken wordt steeds vaker een beroep gedaan op deze procedure om een publicatieverbod tegen een krant of weekblad uit te lokken of de uitzending van een tv-programma op de valreep geschrapt te zien.

Censuur

In mediazaken stelt de procedure op eenzijdig verzoekschrift nochtans heel bijzondere problemen. Zo is er ten eerste het door artikel 19 en 25 van de Grondwet ingevoerde verbod van preventieve maatregelen en censuur. Dit verbod geldt ook voor de rechterlijke macht. Maar eminente juristen zijn in staat om dit euvel te omzeilen. Van verboden preventieve censuur is volgens het Hof van Cassatie immers geen sprake van zodra er al enige verspreiding is. Een rechterlijk bevel om een bepaald nummer van een krant of weekblad uit de rekken te laten halen, is dan inderdaad geen preventieve maatregel, want er is al een verspreiding.

En wat dan met een uitzendverbod van een tv-programma dat nog niet is uitgezonden? Ook daar weet het Hof van Cassatie raad mee. Het verbod van censuur staat immers in het grondwetsartikel dat verwijst naar de drukpersvrijheid, en radio en televisie zouden daar niet onder vallen. Het mag dus niet echt verwondering wekken dat de voorzitters van de rechtbanken toepassing maken van een opening die hen door de rechtspraak van het Hof van Cassatie is aangereikt.

Er is een tweede probleem: op eenzijdig verzoekschrift wordt telkens een verbod opgelegd zonder dat het medium zich heeft kunnen verdedigen. Ook dat is voor sommige juristen geen probleem, want via een derdenverzet kan men zich achteraf toch verweren. Dat men eerst via de rechter moet passeren om iets uitgezonden of gepubliceerd te zien, staat

natuurlijk op erg gespannen voet met het principe van de persvrijheid. In derdenverzet komt men bovendien terecht bij dezelfde rechtsinstantie, vaak bij dezelfde rechter, die eerder het verbod oplegde en die zichzelf dus al na enkele dagen of weken zou moeten tegenspreken. Een moeilijke oefening en niet echt een geloofwaardig rechtsmiddel. Het opheffen van een publicatie- of uitzendverbod zou er immers op neerkomen dat de rechter zelf erkent dat hij zich in de luren liet leggen. Niet zelden laat de rechter in derdenverzet het oorspronkelijke verbod dan ook overeenind.

De praktijk toont verder aan dat de rechter in dit soort zaken vaak te voortvarend overgaat tot het onmiddellijk afkondigen van een verbod tot verspreiding van een volledig nummer of tot uitzendverbod van een volledig programma, terwijl toch maar bepaalde onderdelen schijnbaar problematisch zijn. In veel gevallen kan, zoals in andere landen gebruikelijk is, volstaan worden met een rechterlijk bevel tot rectificatie of verplichte inlassing van een mededeling, waaruit blijkt dat een artikel of reportage voorwerp is van een rechtsgeding of door de betrokkene als lasterlijk of beledigend wordt beschouwd. Eventueel kan ook bevel worden opgelegd om iemand onherkenbaar te maken. Op die manier kan via een procedure op eenzijdig verzoekschrift wel vlug worden opgetreden, maar zonder op disproportionele wijze de bijl te zetten in het basisprincipe van de persvrijheid. Als het gaat om inbreuken op de privacy of rechten van slachtoffers of minderjarigen, kan een dringend verbod eventueel wel gerechtvaardigd worden, maar ook dan pas nadat aan de omroep, de krant of het tijdschrift de kans is gegeven om binnen zeer korte termijn aan de rechter hun versie van de feiten en hun juridisch verweer, desnoods summier, toe te lichten.

Onbetamelijke journalistiek

De boodschap is zeker niet dat de media ongemoeid en ongegeneerd het privé-leven mogen negeren of de goede naam en reputatie van anderen mogen besmeuren. Het is zelfs hoog tijd dat er wat assertiever opgetreden wordt tegen onbetamelijke 'journalistiek' zoals die steeds meer uitzait in tal van weekbladen en ook is gaan doorsijpelen in andere media. Maar de procedure via eenzijdig verzoekschrift in mediazaken is duidelijk een brug te ver als reactie.

Bovendien zijn er andere rechtsmiddelen, klachtprocedures en vorderingen die wel in overeenstemming zijn met de grondwet en met de fundamentele basisprincipes van de rechtsstaat. Het komt niet aan de snelrechter in kort geding toe om met een juridische bokshandschoen deze basisprincipes een dreun te geven.

RECHTBANK SLIPT OVER *HET LAATSTE NIEUWS*

Pol Deltour

***Het Laatste Nieuws* verdient geen persprijs met zijn berichtgeving van begin 2007 over doping bij wielploeg Quick.Step. Maar de Brusselse rechtbank verdient evenmin lof voor haar veroordeling van drie journalisten van de krant tot gigantische schadevergoedingen. Herhaaldelijk getuigen de rechters van onbegrip voor het journalistieke functioneren.**

Waarover gaat het?

Het Laatste Nieuws haalde op 23 en 24 januari 2007 fors uit naar Quick.Step-ploegleider Patrick Lefevere en ploegdokter Yvan Vanmol. Onder de kop 'Patrick Lefevere: 30 jaar doping' verhaalde journalist Maarten Michielsens hoe de man tot vandaag doping in zijn ploeg zou dulden, zelfs stimuleren en toedekken. Dat Lefevere als vroeger renner doping gebruikte, staat niet ter discussie (dat ontkent hij zelf overigens ook niet). Net zomin als het feit dat sindsdien in zijn ploeg doping wordt gebruikt (zie de publieke biecht van Johan Musseeuw begin 2007 onder meer). De vraag in welke mate Lefevere vandaag bij die praktijken betrokken is, vormt de inzet van het gerechtelijke dispuut.

Journalist Michielsens baseerde zich voor zijn verhalen op vier geïdentificeerde getuigen (ex-wielrenner Luc Capelle, koersorganisator Roland Coolsaet en de verzorgers Jef D'Hont en Willy Voet) en vijf anonieme getuigen (nog een verzorger, twee dokters, een renner en een 'insider').

Wat verwijten rechter Joos de ter Beerst en zijn twee bijzitters *Het Laatste Nieuws* precies?

De rechtbank verwijt Michielsens om te beginnen dat hij sommige verklaringen van de getuigen heeft verdraaid, vervalst zelfs. Sommige beweringen werden affirmatiever gemaakt dan ze waren, andere uitspraken werden weggelaten. De rechtbank vergeleek hiertoe de transcriptie van interviews met de overeenstemmende passages in *HLN*.

De rechtbank trekt verder de betrouwbaarheid van sommige bronnen op zich in twijfel. Met name met de vijf anonieme getuigen weigeren de rechters rekening te houden.

Journalist Michielsens wordt ook nog verweten de beweringen van zijn getuigen al te affirmatief tot de zijne te hebben gemaakt. Tot slot contacteerde hij Patrick Lefevere pas de avond voor publicatie voor een reactie, wat volgens de rechters tekort doet aan de plicht van woord en wederwoord.

Is de analyse van de Brusselse rechtbank zaligmakend?

Voor een deel gaan de kritieken van de rechtbank ongetwijfeld op. Twee andere kranten, *De Standaard* en *De Morgen*, noemden de 'onthullingen' overigens eerder al haastwerk van een vooringenomen beginnening (Michielsens was op dat moment 25 jaar). Zelfs Jaak Smeets, redactiedirecteur van De Persgroep zelf, gaf toe dat de krant beter over een echte *smoking gun* had beschikt vooraleer de robuuste beschuldigingen te publiceren.

Toch schiet de rechtbank behoorlijk door in zijn negatieve beoordeling. Herhaaldelijk valt het vonnis op door zijn onbegrip voor journalistiek werk. Zo houdt de rechtbank bij de vergelijking tussen uitgetikte interviews en krantenartikelen maar weinig rekening met de onvermijdelijke omzetting van spreektaal in schrijftaal. Ook de denigrerende benadering van de anonieme getuigenissen - nochtans een bittere

noodzaak in het door omerta verzichte wielermilieu - valt op. De rechtbank erkent verder te weinig dat de belastende verklaringen wel degelijk in de mond van allerlei getuigen worden gelegd.

In dat licht valt het te verklaren dat het openbaar ministerie tijdens het proces adviseerde om *HLN* vrijuit te laten gaan. Overigens besliste De Persgroep intussen formeel om hoger beroep aan te tekenen tegen de veroordeling.

Vanwaar de enorme schadevergoeding van 500.000 euro voor Lefevere en 100.000 euro voor dokter Vanmol?

Tot voor enige tijd uitten burgerlijke veroordelingen van journalisten voor laster en eerroof zich vrij systematisch in schadevergoedingen van een symbolische frank of, sinds 2002, euro. Daar kwam de jongste vijftien jaar vrij snel verandering in. Morele schadevergoedingen liepen op tot 1.250, 8.000, 12.500 en zelfs 24.500 euro.

Met de 500.000 morele schadevergoeding voor Lefevere lijkt het 'symbolisme' voorgoed verlaten. Het had trouwens nog erger gekund, want Lefevere had voor hemzelf en zijn beheersvennootschap Esperanza in het totaal minstens 21 miljoen gevorderd. Dergelijke sommen zijn ver over de top, te meer daar ze enkel aan journalisten worden opgelegd. Hoeveel kost straks de verloren eer van een politicus, zakenman of magistraat die zich belasterd voelt?

Hoe zit dat met de toewijzing van de aansprakelijkheid aan (enkel) journalisten?

De rechtbank maakte in elk geval een correcte toepassing van artikel 25 Grondwet, dat in eerste instantie de auteur aansprakelijk stelt voor fouten en pas wanneer hij niet bekend zou zijn diens uitgever. De Persgroep en Christian Van Thillo ontspringen dus de dans, wat niet belet dat zij zich er uitdrukkelijk toe engageerden om alle schadevergoedingen op zich te nemen. Wel mee veroordeeld zijn de hoofdredacteuren Paul Daenen en Frank Depoorter (die laatste vertrok intussen naar *Het Nieuwsblad*). Hen verwijt de rechtbank de berichtgeving op de voorpagina te hebben gebracht zonder een fatsoenlijk wederwoord te gunnen aan Lefevere en Vanmol. Michielsens, Daenen en Depoorter moeten daarom 'in solidum' alle schadevergoedingen betalen.

De veroordeling bewijst overigens nogmaals het nut van de groepsverzekering voor beroepsaansprakelijkheid die de VVJ/AVBB via verzekeraar AON-AIG aan haar leden aanbiedt. Voor een jaarlijkse premie van 109,25 euro, die fiscaal aftrekbaar is, kunnen VVJ-leden zich ruim indekken tegen zowel gerechtskosten als schadeclaims. Zo is rechtsbijstand verzekerd tot een maximumbedrag van 12.500 euro, en de eigenlijke beroepsaansprakelijkheid tot 250.000 euro per schadegeval (met een vrijstelling van 500 euro).

Alle info op www.journalist.be onder de knop 'Oeps, foutje'.

WIE IS NOG UITGEVER ?

Pol Deltour

Sommige mediahuizen hollen zichzelf voorbij in de zoektocht naar nieuwe businessmodellen. Hun nieuwsaanbod gooien ze gratis te grabbel op het internet, en tegelijk smeden ze dubieuze advertentiedeals of verdienen ze geld met de verkoop van armbanden en flessen wijn. Hoog tijd voor een uitzuivering van het begrip 'mediahuis'.

Van een dominante Vlaamse uitgever zijn de gevleugelde woorden: "Mijn redacties kunnen doen wat ze willen, maar van de adverteerders blijven ze af."

Spanning tussen redacties en commerciële diensten is er in de mediahuizen altijd geweest. Maar commercialisering en op-eenvolgende mediacrisissen hebben die spanning sinds een paar decennia opgevoerd. Het gevolg is dat de nieuwsconsument veel meer dan vroeger af te rekenen krijgt met *publireportages*, *advertorials*, *sponsored journalism* en *product placement*. Tussen haakjes: ongetwijfeld heeft de evolutie ook te maken met de fel gewijzigde positie van hoofdredacties in de moderne mediabedrijven. *Embedded* als ze vaak zijn geraakt in het managementteam, worden ze vandaag meer en meer volgens bonussystemen vergoed die de drang naar snel geldgewin ongetwijfeld opvoeren.

Op het internet dreigt het onderscheid tussen content en commercie nog meer te vervagen. Om te beginnen omdat op het web alles meetbaar is: niet enkel het aantal keren dat een journalistiek artikel zelf gelezen wordt maar ook de *clicks op banners* en *buttons* die rond de artikelen staan. Dat maakt productlinks op nieuwssites zeer gegeerd en vergroot het risico dat journalistiek werk zelf meer en meer door commerciële objectieven wordt aangestuurd.

In de klassieke leer wordt aan dat risico nog een mouw gepast. De nieuwsconsument mag advertenties niet kunnen verwarren met berichtgeving, staat in alle deontologische codes. Toch creëert het internet ook op dit vlak nieuwe problemen, want de zichtbaarheid van reclameboodschappen is er vaak minder groot dan in gedrukte of audiovisuele media. Op sommige websites is het echt wel zoeken naar het onderscheid.

E-commerce

Sommige uitgevers zien de zaken blijkbaar nog groter. Zij beginnen voorwaar zelf een handeltje op te zetten op het internet. Zo lanceerde Corelio op 21 oktober *Nieuwsbladshop.be*. Daar worden niet langer alleen de klassieke boeken of dvd's weggegeven of tegen een gunstprijs verkocht, maar ook wijnen, juwelen en vrijetijdsartikelen. Volgens projectleider Liesbeth Dupon is het louter de bedoeling producten te verhandelen die vooraf journalistiek in de krant aan bod zijn gekomen. "De webshop volgt de redactie, niet omgekeerd", zegt ze. "We zouden wel gek zijn om onze redactionele onafhankelijkheid in het gedrang te brengen." En toch. Toch kan men het zich maar moeilijk voorstellen dat zo'n redactie nog echt onbevangen omgaat met de verhandelde producten. Die kritiek formuleren veel journalisten trouwens nu al met betrekking tot de merchandisingpraktijken van vandaag. Welke redactie zal het riskeren een negatief oordeel te vellen over een cd die door de directie gratis bij de krant wordt gestopt?

Sommige buitenlandse ramingen leren dat *mediastores* intussen goed zijn voor 15 procent van de inkomsten in de kran-

tensector. Meer en meer mediabazen erkennen overigens dat ze hier een belangrijk toekomstperspectief zien. Neem David Montgomery, topman van het Britse Mecom dat 300 kranten en magazines en 200 websites bezit, ook in Nederland en Scandinavië. "Journalistiek moet commerciëler worden", oreert hij sinds enige tijd. "De barrière tussen journalistiek en commercie moet weg." Bij Mecom-dochterbedrijf Media Groep Limburg (MGL) gingen journalisten en salesmensen alvast samen aan de slag om nieuwe 'nieuwsformats' op te zetten. "Nieuws en primeurs zijn misschien wel maatschappelijk belangrijk", liet MGL-directeur Johan Boerman zich voorbij zomer ontvallen. "Maar financieel zijn ze van nul komma nul waarde." Meer en meer uitgevers maken er nauwelijks nog een geheim van dat ze voor klassieke journalistiek geen toekomst meer zien. Zo kondigde Montgomery pas nog aan dat hij kort en goed van al zijn hoofdredacteuren af wil om ze te vervangen door *content directors*. Nieuws moet *content* worden, journalistiek *content management*. "Want in tegenstelling tot wat ze zelf denken, spelen journalisten toch niet zo'n belangrijke rol in het democratische proces."

Nieuwsmedium?

En dus stelt zich vandaag de acute vraag wie nog het etiket 'nieuwsmedium' verdient. Zeker nu het internet iedereen met groot gemak toelaat een webwinkel op te zetten onder het mom van 'content', 'nieuws' of 'journalistiek'. Dat begreep ook de Raad van Europa, toen ze eind mei een conferentie van ministers bevoegd voor Media bijeenriep in Reykjavik. Het congresstema: *Towards a new notion of media*. "In het nieuwe massacommunicatielandschap", aldus de Raad van Europa in zijn eindverklaring, "is het van belang na te gaan in welke mate media nog beantwoorden aan de vereisten van journalistieke professionaliteit, redactionele onafhankelijkheid en redactionele verantwoordelijkheid".

Op de vraag zijn alvast diverse antwoorden mogelijk. Zo kan van een nieuwsmedium met reden worden verwacht dat het institutioneel onafhankelijk is. Het produceren van betrouwbaar nieuws moet de primaire en allesoverheersende bedrijfsfinaliteit zijn. Dat moet gebeuren via redacties die bestaan uit professionele journalisten en die onafhankelijk kunnen werken, wat hen door een redactiestatuut gewaarborgd wordt. In de VS pleiten sommigen vandaag voor de invoering van een verplichte vzw-structuur voor mediabedrijven.

Het vraagstuk is verre van neutraal. Nieuwsmedia en de journalisten die er werken plegen in democratische samenlevingen over nogal wat faciliteiten te beschikken om hun werk naar behoren te kunnen doen. In België is dat onder meer een reeks financieel-economische voordelen, zoals gunstige posttarieven, een btw-vrijstelling en investeringssteun. Met reden kan men zich de vraag stellen of deze overheidssteun nog wel besteed is aan mediamanagers die geen toekomst meer zien in de journalistiek en de muren tussen redactie en

KIM DE RIJCK ZAL NIET OUD WORDEN OP EEN REDACTIE

Jan Backx

Sommige beelden blijven lang gegraveerd in een mensengeheugen. Zoals dat van het chique JAM-gala in mei 2006, toen ons aller, stevig uit de kluiten gewassen prins Laurent zijn KINT-prijs overhandigde aan de frêle *De Standaard*-wetenschapsjournaliste Kim De Rijck. Sportieve Kim (ze doet aan joggen, fietsen, diepzeeduiken en snowboarden) was voor de gelegenheid in heuse avondjurk gekleed, compleet met hoge hakken. Van de goedmenende, boomhoge prins kreeg ze een rare glazen trofee en een gigantische bloementuil in de handen gestopt voor haar artikelenreeks over milieugerelateerde onderwerpen. Ondertussen bestaat de vzw KINT niet meer en heeft Kim heel recentelijk haar journalistieke job geruild voor iets totaal anders. Tijd voor een babbel met deze bio-ingenieur die ooit *magna cum laude* afstudeerde en zich tijdens haar doortocht aan het dagbladfirmament liet opmerken met enkele knappe staaltjes onderzoeksjournalistiek.

External relations manager, dat is sinds 1 oktober Kims nieuwe job, en wel bij het splinternieuwe *Innovative Medicines Initiative*, een samenwerkingsverband van de Europese Commissie en de Europese farmakoe-pel. Maar haar levensverhaal begon intussen al 35 jaar geleden.

“Ik ben geboren en getogen in Leuven”, zegt ze. “Mijn ouders hadden een optiekwinkel en mijn moeder stond als regentes biologie ooit nog voor een bord. De wetenschappelijke draad moet dus wel wat in de familie zitten. Toen ik aan de universiteit wou beginnen, heb ik Germaanse overwogen. Het literaire aspect boeide mij. Maar op de infodag werd me snel duidelijk dat ik vooral droge spellingsregels en grammatica zou moeten blokken. Dan liever iets wetenschappelijks: bio-ingenieur, met een boeiende mix van vakken en disciplines. Waar een burgerlijk ingenieur werkt met beton en staal, houdt een bio-ingenieur zich bezig met levende materie. Nee, niets dokter Frankensteinachtigs hoor, er zijn schitterende mogelijkheden: gewassen ziektebestendig maken zodat er minder pesticiden nodig zijn, werken met genetisch gewijzigde muizen die het Alzheimeronderzoek vooruit helpen... Omdat ik me niet wou begraven in een ultraklein vakgebied besloot ik niet te doctoreren. Na een eerste werkervaring van enkele maanden bij Monsanto werd ik in 1998 bio-veiligheidsadviseur bij de Leuvense Universiteit. In de laboratoria van de unief worden nogal wat gevaarlijke stoffen, virussen, bacteriën en genetisch gewijzigde organismen gebruikt. Ik moest er mee over waken dat het allemaal veilig verliep, ook inzake afvalverwerking. Het waren drie boeiende jaren. Als bevoorrechte waarnemer stond ik heel dicht bij het onderzoek. Bij alle vorsers mocht ik zomaar deksels van hun pruttelende kookpotjes lichten.”

“Rond de millenniumwende voelde ik het journalistieke

vlammetje in me aangewakkerd. Ik zat in de zaal toen Pieter Van Dooren, mijn voorganger bij *De Standaard*-wetenschapsredactie, een biotechdebat modereerde. Ik, die me altijd een generalist had gevonden, leerde daar een interessant arbeidsterrein kennen: dat van de wetenschapsjournalistiek. Ik begon wat te freelancen voor *De Morgen* en *De Standaard*. Een uitkijkpost zijn voor de burger en hem de moeilijkste actuele wetenschappelijke ontwikkelingen helder en verstaanbaar uitleggen, ik zag het helemaal zitten. Zo kwam ik in 2001 op *De Standaard* terecht. Onze driekoppige wetenschapsredactie was toen een unicum in België en het was prettig werken. Ik beleefde er zeven formidabele jaren. Tot ik de kriebel voelde om weer wat anders te doen. Net op dat moment werd de wetenschapsredactie afgeslankt van drie naar twee. De chefs wilden me naar de binnenland-

redactie verhuizen, maar ik opteerde voor economie en Europa. Daar kon ik beter voeling houden met dingen die me fascineren: de multidisciplinaire milieukwesties, de farmaceutische ontwikkelingen en Europees beleid.”

“Het snelle werk in een afdeling van de dagelijkse krant is echter nooit mijn ding geweest: soms drie stukken per dag produceren, in een legbatterijtempo dat me maar weinig voldoening biedt. Ik wil vooruit, iets stimulerend doen. Ik zie me niet oud worden in een hoekje van een krantenredactie. Ik begon een input-output afweging te maken. Hoeveel investeer ik in mijn job, wat levert het op én hoe ziet de toekomst van het vak eruit? Dat leidde in mijn achtste jaar op de krant tot mijn huidige carrière-oversteek. Op mijn afscheidsreceptie gniffelden *De Standaard*-collega's wel.

‘Benieuwd hoe rap je hier terug staat’, zeiden ze.”

Kim stak herhaaldelijk haar nek uit als onderzoeksjournaliste. “Een Italiaanse professor bazuinde uit dat er kloonkinderen konden worden gemaakt. Pure *science fiction*! Ik begon wat internationaal rond te bellen, gaf me uit voor een vrouw met een hopeloze kindwens en jawel hoor: enkele rare dokters wilden mij tegen enorm forse geldsommen aan zo'n kloonkind helpen. Een andere keer stapte ik als jong boerinnetje met rubberen laarzen en een vuile jas binnen bij een apotheker. Ik was getipt dat die man illegale groeiversnellers verkocht. En jawel, al snel stond ik weer buiten met een karton bomvol van die spullen. Nog een mooie reportage kon ik maken dankzij een vijftienjarige computerfanaat die had ontdekt dat hij tijdens de bezoeken met zijn laptopje kon inbreken in de patiëntendossiers van een Vlaams ziekenhuis.”

In haar vrije momenten is Kim ook wel eens te betrappen met een klassieke gitaar of een viool. Maar een jaartje geleden kwam daar nog een grote passie bij, toen ze een trotse mama werd. “Oscar... da's mijn eigen kleine wereldwonder!”

Raad voor de Journalistiek

Beslissing van de Raad voor de Journalistiek over de klacht van mevrouw Greet Rouffaer tegen *Dag Allemaal*

Met een brief van 16 september 2009 dient mevrouw Greet Rouffaer klacht in tegen *Dag Allemaal* naar aanleiding van een artikel dat in het weekblad van 15 september 2009 is gepubliceerd onder de titel *'Ik ben op een schandalige manier vernederd'*. De ombudsman van de Raad voor de Journalistiek heeft een kopie van de klachtbrief bezorgd aan de hoofdredacteur van *Dag Allemaal*. Namens het weekblad heeft juridisch adviseur Karen Van Brabant geantwoord met een mail van 22 september 2009. Greet Rouffaer heeft daar op dezelfde dag per mail op gerepliceerd.

De rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft de zaak behandeld op 5 november 2009. Mevrouw Rouffaer is verschenen, vergezeld van haar echtgenoot Bart De Bondt. Ook journalist Serge Vanhellemont is verschenen.

DE FEITEN

Op 6 september 2009 wordt Greet Rouffaer samen met haar gezin uitgenodigd op de première van *The sound of Music*. Daar aangekomen, stelt ze vast dat de haar toebedeelde plaatsen slecht gesitueerd waren, en besluit ze de zaal te verlaten. De dag nadien wordt Rouffaer benaderd door journalist Serge Vanhellemont van *Dag Allemaal*, die een boodschap insprekt op haar antwoordapparaat. Rouffaer stuurt hem een sms-bericht, met de melding dat ze geen telefonisch interview wil geven, en ze vraagt hem eventueel een mail te sturen. Vanhellemont stuurt haar daarop een mail, met de vraag of ze wil reageren op de manier waarop ze behandeld werd bij *The sound of Music*. Rouffaer antwoordt met een mail, waarin ze kort verslag doet van de gebeurtenissen en van haar reactie daarop. In *Dag Allemaal* van 15 september 2009 verschijnt een artikel onder de titel *'Ik ben op een schandalige manier vernederd'*, waarin de woorden van Rouffaer in vraag en antwoordvorm worden weergegeven. Met een mail van de dag nadien vraagt Rouffaer de opname van een antwoordtekst in *Dag Allemaal*. Op 16 september 2009 dient ze klacht in bij de Raad voor de Journalistiek.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

Klaagster betoogt dat in het artikel van *Dag Allemaal* de feiten verkeerd worden voorgesteld. Er wordt in de eerste plaats gesuggereerd dat zij een interview aan het blad heeft gegeven, terwijl dat helemaal niet het geval is geweest. Ze heeft uitdrukkelijk een telefonisch interview geweigerd, omdat ze naar eigen zeggen eerder slechte ervaringen daarmee heeft gehad. Bovendien worden haar woorden in het artikel in de mond gelegd die ze nooit heeft uitgesproken. De titel van het artikel luidt: *'Ik ben op een schandalige manier vernederd'*. Die woorden heeft klaagster niet gebruikt in de mail die ze aan de journalist heeft gestuurd. Het artikel komt neer op

een foute weergave van de realiteit, zowel naar de vorm als naar de inhoud, en het heeft klaagster schade berokkend, betoogt ze. Zo werden zij en haar kinderen nadien herhaaldelijk aangesproken over de zaak, en kreeg ze scheldpartijen te verduren op allerlei internetsites.

Dag Allemaal en Serge Vanhellemont betogen dat het artikel neerkomt op een correcte weergave van de bewoordingen die Greet Rouffaer in haar mail heeft gebruikt. Dat Rouffaer de zaal waar *The sound of Music* zou worden opgevoerd verlaten heeft, kon overigens door alle aanwezigen worden vastgesteld, en dit was een publiek feit. Vanhellemont wou echter ook de achtergrond ervan belichten en daarom heeft hij haar om een reactie gevraagd. Hij heeft in de reactie van Rouffaer alleen enkele tussenvraagjes ingelast. Vanhellemont blijft erbij dat dit een aanvaardbare handelwijze was, en hij beklemtoont dat het niet de bedoeling is geweest om Rouffaer te kwetsen.

BESLISSING

Er bestaat geen betwisting over het feit dat Greet Rouffaer aan *Dag Allemaal* een telefonisch interview geweigerd heeft, naar eigen zeggen wegens slechte ervaringen in het verleden. Op aandringen van de journalist, heeft ze hem wel een schriftelijke reactie per mail gestuurd.

De journalist heeft die reactie weergegeven in de vorm van een interview, terwijl het niet de bedoeling was van klaagster om daarover een interview te geven (zie ook: *Rvdj 2005-02, Christiane T. t/ Vanhellemont en Dag Allemaal, 10 maart 2005*).

Bovendien zijn Rouffaer in minstens twee passages woorden in de mond gelegd die ze niet heeft gebruikt: *'Ik ben op een schandalige manier vernederd'*, en *'Ik weiger me op deze schandalige manier te laten misbruiken'*. Deze citaten, die niet stroken met de waarheid (zie de eerste plicht in de *Verklaring der plichten en rechten van de journalist*) worden bij het artikel in het vet en in een groter lettertype weergegeven. De eerste tekst is als titel gekozen, en de tweede is als citaat uitvergroot naast het artikel gepubliceerd. De reactie van Rouffaer heeft daardoor een polemisch karakter gekregen, wat evenmin haar bedoeling is geweest.

De Raad voor de Journalistiek stelt vast dat *Dag Allemaal* en de journalist, zowel wat de vorm als wat de inhoud betreft, foutief hebben gehandeld.

Om die redenen is de Raad voor Journalistiek van oordeel:

De klacht is gegrond

Brussel, 12 november 2009

Beslissing van de Raad voor de Journalistiek over de klacht van mevrouw Isabelle Bardy-Lang en de heer Carl Lang tegen *Knack* en de heer Dirk Draulans, journalist

Met een brief van 27 november 2008 dienen mevrouw Isabelle Bardy-Lang en de heer Carl Lang klacht in tegen *Knack* en tegen journalist Dirk Draulans naar aanleiding van een artikel dat in het weekblad van 19 november 2008 is gepubliceerd onder de titel *'88 meer dan ooit'*, en waarvan ook uittreksels verschenen op de website www.knack.be onder de titel *'Affaire Morel-Vanhecke drijft Vlaams Belang uit elkaar'*. De ombudsman van de Raad voor de Journalistiek heeft een kopie van de klachtbrief bezorgd aan de algemeen directeur van *Knack* en aan de betrokken journalist, die erop geantwoord hebben met een brief van 12 januari 2009. Op 3 juni 2009 hebben klagers daar een schriftelijke reactie op bezorgd.

De rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft de zaak behandeld op 24 september 2009. Mevrouw Bardy-Lang en de heer Lang zijn in persoon verschenen, vergezeld door de heer Koen Dillen. Namens *Knack* en namens journalist Dirk Draulans verscheen algemeen directeur Rik Van Cauwelaert.

DE FEITEN

In *Knack* van 19 november wordt een uitvoerig artikel van Dirk Draulans gepubliceerd over de relatie tussen toenmalig voorzitter Frank Vanhecke van Vlaams Belang en parlementslid Marie-Rose Morel, en de gevolgen die de affaire had binnen de partij. In het artikel wordt ook melding gemaakt van een woning waar de twee politici elkaar geregeld zouden hebben ontmoet, in volgende termen: *"Dat ging vooral over de locatie van hun liefdesnest. Er is ondertussen een adres in Elsene opgedoken waar Morels wagen regelmatig een nacht is gesignaleerd: een chic flatgebouw in (straatnaam vermeld), waarvan nummer (nummer postbus van appartement vermeld) gehuurd wordt door Isabelle Bardy, een medewerkster van Carl Lang, Europarlementslid (net als Vanhecke) voor het Franse Front National. Op het goudkleurige naambordje naast het belletje staat keurig Bardy-Lang."* Op de website van *Knack* staat een vergelijkbare tekst met dezelfde gegevens.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

Klagers betogen dat het artikel op meerdere punten een schending uitmaakt van de journalistieke beroepsethiek. Zij voeren aan dat ze als gezin in het appartement wonen sedert begin 2000, samen met hun nu negenjarige zoon. Door de vermelding van hun naam en adresgegevens in het artikel,

wordt hun privacy onnodig aangetast. Het voorstellen alsof het appartement als *'liefdesnest'* zou hebben gediend, komt eveneens neer op een schending van hun goede naam. Klagers zijn in hun omgeving dan ook over de zaak aangesproken. De informatie is volgens klagers bovendien fout. Had de redactie met hen contact opgenomen voor de publicatie, dan hadden zij de kans gehad op de informatie te reageren, maar dat is niet gebeurd. Klagers erkennen dat, nadat ze bij de redactie tussenbeide zijn gekomen, de betwiste informatie van de website werd verwijderd en dat *Knack* ook hun antwoordtekst heeft gepubliceerd in het nummer van 26 november 2008, maar dit maakt de oorspronkelijke fouten niet goed.

Knack en journalist Dirk Draulans voeren aan dat de informatie grotendeels gebaseerd was op het boek dat gewezen Vlaams Belangparlementslid Jurgen Verstrepen over de affaire heeft gepubliceerd, en dat verdere gegevens voortkomen uit vaststellingen van een privédetective. *Knack* heeft die gegevens niet voor eigen rekening gepubliceerd, maar heeft enkel gemeld wat in het dossier staat. Klagers werden dus niet door *Knack* beschuldigd. Er is voor de publicatie contact opgenomen met mevrouw Morel en de heer Vanhecke, die in het artikel uitvoerig worden geciteerd. *Knack* heeft aan klagers bovendien een uitgebreid wederwoord geboden door de publicatie van hun recht van antwoord. De aangevochten tekst is bovendien onmiddellijk verwijderd van de website.

BESLISSING

De vermelding van naam en adresgegevens van klagers, samen met de informatie dat hun appartement als *'liefdesnest'* zou hebben gediend, komen neer op een onnodige inbreuk op hun privéleven en een aantasting van hun reputatie. De aantijging is bovendien van die aard, dat het in dit gepast zou zijn geweest de rechtstreeks betrokkenen te contacteren en hun versie te horen, vooraleer eventueel elementen van de informatie bekend te maken.

Knack heeft correct gereageerd door de gegevens van de website te verwijderen en in het volgende nummer een antwoordtekst van klagers op te nemen. Maar dit maakt de oorspronkelijke tekortkomingen niet ongedaan.

Daarom is de Raad voor Journalistiek van oordeel: De klacht is gegrond

Brussel, 8 oktober 2009

Anne Brumagne (*Brussel Deze Week*):

'Het leven stopt niet bij de journali

"Onlangs stuurde ik een mail naar de webredactie van *De Standaard* omdat ze Evelyne Huytebroeck een Waals minister hadden genoemd. Dat is ze niet, ze is minister van de Franse Gemeenschap. Ik kan me verschrikkelijk ergeren aan dergelijke fouten."

Anne Brumagne (44) is hoofdredacteur van *Brussel Deze Week* sinds juni 2008. En echt, ze heeft geen last van beroepsmissvorming. Haar gevoelige Brusselse plek stamt uit de tijd die ze doorbracht op de regioredactie Brussel bij *De Morgen*. "Ten tijde van de oprichting van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vroeg Paul Goossens me deel uit te maken van de lokale Brusselse ploeg. Ik moest toen echt studeren op de structuur van de Brusselse instellingen. Het is als met de tabel van Mendeljev, op school in de scheikundeles. Eens je die door had, vergat je het ook nooit meer."

In 1987 ging Anne Brumagne aan de slag op de cultuurredactie van *De Morgen*. Na haar studies Germaanse filologie en theaterwetenschappen begon ze, na een ommetje via het BRT-programma *Kilimanjaro*, vanuit Leuven te pendelen naar de redactie van *De Morgen* in Gent. "Ik kan nu niet beweren dat ik altijd een grote journalistieke droom heb gekoesterd. Toen tijdens mijn studentenjaren solidariteitsacties voor *De Morgen* werden opgezet, begreep ik niet waarom wij geld moesten inzamelen voor een krant. Ik vroeg me af of ze niet voor hun eigen voortbestaan konden zorgen. Later ben ik daar wel anders over gaan denken."

De microbe beet wel degelijk. De ene na de andere freelancer die op een vast contract bij *De Morgen* aasde, haakte af. Anne Brumagne werd aangeworven. "Aan de unief leer

je niet schrijven. Sinds de komst van de opleidingen journalistiek is veel veranderd, maar ik heb het métier indertijd bij *De Morgen* geleerd. Voor de krant naar de Brogniezstraat verhuisde, werkte ik soms op de lokale redactie aan de Zavel. Vanuit Leuven was dat minder ver dan Ledeberg. Ik vraag me soms nog af hoe ik die tijd als groentje heb overleefd. Ik herinner me de redactie van toen als een hopeloos verdeelde groep. Als naïef bleuke was het uitkijken dat je niet verpletterd werd in de strijd tussen twee chefs."

(Foto Heleen Rodiers)

Pascal Verbeken, haar echtgenoot en tweede journalist in huis, leerde Anne kennen op een persreis naar Praag. "En ik vond hem wel *ne toffe*. Hij werkte voor *De Standaard*, ik voor *De Morgen*. Soms gingen we samen naar een persconferentie en had ik mijn persmap volledig gelezen terwijl hij iets had gemist dat achterin zat. Ik herinner me dat ik op een dag coördinatie van cultuur deed en echt niet tevreden was over de pagina's die we die dag hadden afgeleverd. Ik ging Pascal ophalen in Groot-Bijgaarden en zat me in de hal af te vragen: 'Wanneer komt hij nu?', terwijl hij nog op een primeur zat te jagen. De volgende dag hadden zij dus nieuws dat wij niet hadden. Gelukkig heeft die situatie maar een jaar geduurd en is hij dan naar *Humo* verhuisd."

"Ik ben nog altijd fier op de jaren dat ik op de cultuurredactie van *De Morgen* heb gewerkt. In mijn ogen was het een zeer goede

pool op een redactie die, om het voorzichtig te zeggen, niet altijd goed draaide. Op die korte periode op de Brusselse redactie na ben ik er gebleven tot eind 2000. Ik was toen hoogzwanger van mijn zoon Tom. Het was alweer een moeilijke tijd op *De Morgen* en ik kon het echt niet meer hebben. Eerlijk gezegd was ik blij dat de baby er was, zodat ik even afstand kon nemen."

stiek'

Samen met *Humo*-man Pascal Verbeken heeft Anne Brumagne twee kinderen: Tom (8) en Dora (5). Na de geboorte van haar zoon werkte ze als freelancer verder voor de krant. "Ik ben toen een paar keer met Tom op interview getrokken. Eén keer heb ik een interview onderbroken met de woorden: 'Nu moet ik even borstvoeding gaan geven.' Maar er zijn extreme voorbeelden van vrouwen die dat gedaan hebben. Als je kinderen hebt, is het veel beter om vast in dienst te zijn. Zo geniet je bescherming die je als freelancer niet hebt. Vroeger kon je tijdens een jaar loopbaanonderbreking freelancen. Ik had een jaar tijd om te beslissen wat ik daarna zou doen: verder freelancen of weer vast aan het werk gaan."

"Net voor ik moest kiezen, kreeg ik het voorstel 'raadgever erfgoed' te worden op het kabinet van Vlaams minister van Cultuur Bert Anciaux. Die halftijdse job viel goed te combineren met een klein kind. Ik heb toen even de overstap gemaakt. Ik wil wel benadrukken dat ik nooit politiek raadgever ben geweest. Spreekbuis zijn van een minister vind ik een andere zaak dan achter de schermen technische dossiers behandelen. Omdat ik even elders had gewerkt, besepte ik achteraf wat vele journalisten niet zien. Het leven stopt niet bij de journalistiek. Er zijn uitwegen genoeg, in heel uiteenlopende richtingen. Alleen wist ik op een bepaald moment dat ik er geen tien jaar uit kon zijn om vervolgens terug te keren. Toen ik door *Brussel Deze Week* werd gevraagd om *AGENDA* te coördineren, wist ik: nu kan het nog."

In juni 2008 verhuisde Anne Brumagne naar het zitje van hoofdredacteur van *Brussel Deze Week*. "Als coördinator van *AGENDA* wist ik waar ik terechtkwam bij de krant. Alleen kreeg ik meteen een herlancering op mijn bord. Toen heb ik mijn hart een paar nachten wat sneller voelen kloppen dan normaal. De grootste verandering was dat ineens alles bij mij terechtkwam. Ook alle kritiek, zelfs op de kleinste dingen. Politici die menen dat ze te weinig aan bod komen of vinden dat ze verkeerd zijn geciteerd door een journalist. Een organisatie die denkt dat we hun mail niet hebben gelezen. Allemaal komen ze bij mij terecht. Soms voel ik me de telefooncentrale. Ik weet zeker dat ik in een andere positie verkeer dan de hoofdredacteurs van de nationale kranten. Ik ben coördinator en hoofdredacteur en zit middenin het werk. Letterlijk zelfs. Ik verschans me niet achter muren. Mensen moeten niet bellen en een afspraak maken om me te spreken. En ik vind de coördinatie van de gazet veel belangrijker dan elke middag met 'belangrijke mensen' te gaan eten."

"Als journalist was ik nooit een grote nieuwsgager of haantje-de-voorst. Wilde een coördinator zelf een groot stuk

schrijven, dan nam ik de coördinatie gewoon over. Ook nu, als hoofdredacteur, ben ik er niet op gebrand elke week het standpunt te schrijven. Ik zorg er liever voor dat mijn ploeg goed draait. Mocht de journalistiek in ons land wat beter georganiseerd zijn, zouden journalisten veel gelukkiger zijn en veel beter werk afleveren. Het idee dat je op een redactie een competitie moet organiseren, is volgens mij zever. Ik denk soms dat vrouwen het bij de nationale kranten als hoofdredacteur heel anders zouden aanpakken. Dat ze mensen beter tot hun recht zouden laten komen. Ik vind het verschrikkelijk wanneer ik hoor hoe het toegaat op de redacties van nationale nieuwsmedia. Ik zie zoveel ex-collega's, fantastische mensen, die vol frustraties zitten omdat ze niet naar waarde worden geschat. Is dat niet jammer? Een product wordt pas echt goed als je de mensen die het maken toelaat goed te functioneren."

"*AGENDA* is een drietalig cultuurblad dat wekelijks verschijnt op 85.000 exemplaren. Dat is geen obscuur dingetje. *Brussel Deze Week* is atypisch. We doen ons eigen ding op onze eigen markt, zijn gratis en moeten niet in een concurrentiestrijd mee. Ik besef heel goed dat we daarmee in een luxepositie

zitten. En niet te vergeten: in tegenstelling tot de nationale media krijgen we overheidssteun. Als je ziet in welke omstandigheden wij kunnen werken, kan dat een pleidooi zijn voor

subsidies aan kranten. Het zou in elk geval die enorme druk wegnemen dat als de krant niet genoeg opbrengt, er moet gesnoeid worden en er mensen worden ontslagen. Ik geloof daarenboven dat je als nieuwsmedium een eigen smoel moet hebben. Volgens mij zijn hoofdredacteurs nog altijd veel te veel bezig met de vraag of de anderen iets hebben wat zij hebben gemist. De enige manier waarop kranten nog kunnen overleven, is door het verschil te maken met kwalitatief eigen nieuws."

"In het verleden heb ik voor *De Morgen* mooie persreizen gemaakt. Op dit moment heb ik daar absoluut geen behoefte aan. *Brussel Deze Week* is wel een regionale krant, maar een regionale krant over Brussel. Hier gebeuren zo'n uiteenlopende dingen dat je het nieuws echt niet moet gaan zoeken. Onze deadline valt op dinsdag om zes uur en we kunnen niet uitlopen. In mijn job kan ik veel meer doseren dan mogelijk zou zijn op een dagkrant. Voor het werk breng ik de kinderen naar school. Maar het blijft wel goed organiseren om de zaak draaiende te houden. Gelukkig woon ik nog steeds in de buurt van mijn mama, die Tom en Dora opvangt. Als ik niet op tijd naar huis kan, weet ik dat ze niet op de stoep van de school zitten te wachten."

Katrien Bruyland

Damesdubbel

De Journalist

Heleen Rodiers portretteerde Anne Brumagne 'Schrijven doe ik alleen over fotografie'

"Ik heb een losse, impulsieve stijl. En ik hou van onscherpte, van dingen die sommige mensen fout vinden. Er moet beweging in mijn beeld zitten. Het mag allemaal wat zwaarig."

Heleen Rodiers (33) is sinds vierenhalf jaar vormgeefster bij *AGENDA*, het cultuurmagazine van *Brussel Deze Week*. Maar ze blijft fotograaf in hart en nieren.

"Alleen had ik na vier jaar Sint-Lukas even een afkeer van fotografie. Op school kreeg je nauwelijks positieve feedback en werd je alleen op een negatieve manier gestimuleerd.

Hoewel ik laureaat van mijn jaar was, had ik als fotograaf na mijn studies geen zelfvertrouwen meer. Omdat ik me niet klaar voelde voor een job en omdat ik altijd graag heb geschreven, volgde ik een postgraduaat Cultuur en Communicatie aan de KUB. Voor het magazine dat we tijdens de opleiding maakten,

was een vormgever nodig. Ik had geen ervaring met lay-out maar wilde dat wel eens proberen."

Met het resultaat van haar zelfstudie in handen, kon Rodiers achtereenvolgens als vormgeefster aan de slag bij een magazine, een IT-bedrijf en een reclamekantoor. "Zolang ik in Brussel woon, lees ik *Brussel Deze Week*. Op een dag las

ik dat ze een lay-outer zochten. Ik was supergemotiveerd, solliciteerde en kreeg de job. Uiteindelijk kwam ik terecht waar ik wilde zijn: in de media. Ik werkte nog geen jaar voor *AGENDA* toen Anne Brumagne me naar een tentoonstelling van twee Duitse fotografen stuurde. Omdat ze vond dat mijn sollicitatiebrief vlot geschreven was, dacht ze dat een artikel ook wel zou lukken. Ik had nog nooit een stuk geschreven, laat staan iemand geïnterviewd. Maar het lukte en ik deed het zeer graag."

Is Heleen Rodiers nu fotograaf, journalist of lay-outer? "Als vormgever ben ik mede verantwoordelijk voor *AGENDA*. Ik geef de fotografen hun opdrachten en doe de fotoselectie. Ik laat hen zo vrij mogelijk werken omdat ik weet dat dit voor hen aangenamer is. Omdat ik fotografie heb gestudeerd, vind ik mezelf nog altijd een fotograaf in hart en nieren.

Ik studeerde af met experimenteel werk, zeker geen fotojournalistiek. Fotografie is mijn passie. Schrijven doe ik alleen over fotografie. Ik schrijf vanuit mijn ervaring als fotograaf en ik benader elk onderwerp ook zo. Maar ik wil helemaal niet kiezen tussen fotografie, schrijven en lay-out."

(KBr)

(Foto's Heleen Rodiers)

Lichtstad Parijs

JournalistenAgenda 2010 komt eraan

Bij Corelio Printing / Nevada/Nimifi rolt op dit moment de *JournalistenAgenda 2010* van de persen. Leden van de VVJ hoeven dus niet naar de winkel voor een agenda 2010. De *JournalistenAgenda* wordt kosteloos opgestuurd naar iedereen die VVJ-lidgeld betaalde voor 2009.

De verzending is gepland begin december.

VVJ/AVBB door Kamer gehoord over BIM-wet

De Kamercommissie voor Justitie heeft de AVBB uitgenodigd om haar positie kenbaar te maken over de nakende BIM-wet. Het voorliggende wetsontwerp regelt de werkmethoden van de diverse inlichtingendiensten in het land. In de tekst wordt reeds uitdrukkelijk gemeld dat het inlichtingenwerk van de veiligheidsdiensten geen afbreuk mag doen aan het bronnengeheim van erkende beroepsjournalisten, net zomin als aan het beroepsgeheim van advocaten en artsen. De enige uitzondering betreft het geval dat de Staatsveiligheid ernstige aanwijzingen zou hebben dat een journalist "persoonlijk en actief" betrokken is bij een staatsgevaarlijke bedreiging. Toch dringt de AVBB aan op extra garanties dat het journalistieke bronnengeheim effectief wordt gerespecteerd, onder meer ook voor stagiairs-beroepsjournalist.

Vermeld je specialisatie(s)

Geregeld krijgt de VVJ vragen naar journalisten die in een bepaalde materie zijn gespecialiseerd. Het is daarom van belang dat je specialisatie(s) in onze databank up to date worden gehouden, zodat je alleen info binnenkrijgt die je potentieel kan interesseren.

Je kunt in onze databank zelf je specialisatie aangeven en aanpassen. Daartoe vink je gewoon de passende vakjes (maximum drie) aan: binnenland, cultuur, economie, samenleving, internationaal, transport, justitie, lifestyle, media, natuur, politiek, regionaal, sociaal, sport, technologie, toerisme, wetenschap. Wat ook kan, is deze gegevens per mail doorsturen (info@journalist) of doorbellen: 02 235 22 70.

Freelancers krijgen hun ondernemingsnummer

We meldden het eerder al: sinds 1 juli 2009 moeten zelfstandige journalisten naar een ondernemingsloket om een ondernemingsnummer te krijgen. Voor een hele reeks freelancers die dat wilden, heeft de VVJ dit evenwel gedaan. Van hen bezorgden wij de nodige gegevens aan de Kruispuntbank voor Ondernemingen (KBO), zodat die journalisten zelf niet meer naar een ondernemingsloket moeten.

Alleen van zij die hebben laten weten al over een ondernemingsnummer te beschikken – al dan niet door via een vennootschap te werken – en van zij die hebben laten weten dat ze niet wensten dat de VVJ hun gegevens doorspeelde, is niets verstuurd.

Let wel: alleen de gegevens van fulltime zelfstandige journalisten zijn doorgestuurd. Wie zelfstandig journalist in nevenberoep is, moet dus wel nog zelf een ondernemingsnummer aanvragen bij een ondernemingsloket.

Vademecum voor Zelfstandige Journalisten herwerkt

Het Vademecum voor Zelfstandige Journalisten is weer helemaal bij de tijd gebracht. Sinds de vorige editie drongen zich diverse aanpassingen op, onder meer met betrekking tot de verplichting een ondernemingsnummer te krijgen (cfr. supra) en met betrekking tot het sociale zekerheidsstatuut. Ook het hoofdstuk 'Alleen of in groep' – over de mogelijkheden om een vennootschap op te richten – werd geactualiseerd en aangevuld.

VVJ-leden kunnen het Vademecum kosteloos raadplegen op www.journalist.be. Intussen werken we ook weer aan een papieren versie die ter beschikking zal worden gesteld.

Parkeren in Zaventem

Diverse collega's kregen er al mee te maken: je parkeert je wagen op de parking van Zaventem Airport, en bij het weggaan blijkt dat het loket waar je als beroepsjournalist je gratis voucher kan afhalen onbemand is. Gevolg: je bent toch aangewezen op betalen.

In dat geval kan je naderhand toch nog om terugbetaling van je parkeergeld vragen. Daartoe moet je parkeerticket en betalingsbewijs opsturen naar de parkingbeheerder: Interparking, Luchthaven Brussel-Nationaal, ter attentie van Cristina Amato, 1930 Zaventem. Het betaalde bedrag wordt in principe binnen de week teruggestort.

Voor meer informatie: tel. 02/715.21.21.

Pro memorie: beroepsjournalisten kunnen op vertoon van hun perskaart 24 uur gratis parkeren. Let er wel op dat u op de parkings F1, F2 of F3 (niveau aankomst!) staat.

JAM en auteursrechten bij de VRT

De JAM (Journalisten Auteurs Maatschappij) en de VVJ verzetten zich tegen de wijze waarop de VRT-directie meent auteursrechten, en met name vergoedingen voor audiovisuele thuiskopies, te moeten verdelen onder haar personeel. De VRT werkt daarvoor uitsluitend samen met SABAM en SCAM-SOFAM, en bovendien worden zowel journaals als sportverslaggeving buiten de verdeling gehouden. JAM en VVJ roepen VRT-journalisten opnieuw op om aan te sluiten bij de JAM (www.jam.be) en zo hun journalistieke auteursrechten maximaal te vrijwaren.

Persmedewerkers

Meer en meer journalisten die niet voldoen aan de voorwaarden voor een erkenning als beroepsjournalist, kiezen er voor om bij de VVJ aan te sluiten als lid. Zo'n lidmaatschap als 'persmedewerker' geeft niet dezelfde faciliteiten als een officiële erkenning als beroepsjournalist. Zo krijgen niet-erkende journalisten geen officiële perskaart, noch de voordelen die daaraan vasthangen.

Niettemin kunnen persmedewerkers voor 60 euro per jaar wel een beroep doen op de informatie en service van het VVJ-secretariaat over hun arbeidspositie en juridisch statuut. Ze krijgen ook een jaarabonnement op *De Journalist* en de jaarlijkse *JournalistenAgenda*.

Met het lidmaatschap voor persmedewerkers wil de VVJ tegemoet komen aan de vragen van de vele losse medewerkers die verbonden zijn aan redacties. Daarbij denken we aan sportcorrespondenten, regionale verslaggevers, culturele medewerkers en buitenlandse correspondenten.

Matthew Plampin**De straatfilosoof**
De Fontein

De Krim-oorlog tussen Russen en geallieerden, medio 19de eeuw, wordt wel eens beschouwd als de eerste oorlog waar een echte oorlogscorrespondent naartoe werd gestuurd. Het ging om William Russell van *The Times*. In deze debuutroman van de Engelse historicus Matthew Plampin krijgt Russell concurrentie van nog twee andere journalisten en zelfs van een illustrator. Elk van de drie reageert heel anders op het oorlogsgebeuren en naarmate de strijd bloediger en hopelozender wordt, blijkt het steeds moeilijker om zich aan de oorspronkelijke opdracht van objectief observator te houden. Wanneer de reporters een kolonel op een zware misdaad betrappen, leidt dit tot een spiraal van geweld die ook na de oorlog hun persoonlijk leven blijft domineren. Het verhaal is in een veeleer trage maar toch aangename stijl geschreven. Het dilemma van de oorlogscorrespondent die moet kiezen tussen objectiviteit en engagement komt bovendien overtuigend uit de verf. **(MS)**

Pat Donnez**Niets is waar en zelfs dat niet.**
Gesprekken met titaantjes
Iannoo

Wie een tijdje geleden op zondagmorgen aan de radio gekluisterd zat om vooral niets van het Radio1-programma *Titaantjes* te missen, zal aan dit boek zijn hart ophalen. Pat Donnez koos dertig gesprekken met meer en minder bekende Vlamingen uit om ook op papier te vereeuwigen. Het concept is simpel: aan een vriend of familielid van de geïnterviewde werd gevraagd een brief te schrijven die vervolgens als basis diende voor een gesprek over leven en dood, liefde en verdriet en alles daartussenin. De vragen werden grotendeels weggelaten, zodat alleen de voor zichzelf sprekende verhalen overblijven. Zo passeren onder meer Bram Vermeulen, Ivo Michiels, Panamarenko, Julien Vrebos en Paul Jambers de revue. Een onderhoudend boek voor een gezapige zondagmorgen. **(MS)**

Eric Brewaeys, Flip Voets & Dirk Voorhoof
Wetboek Media & Journalistiek – editie 2009
Kluwer

Van de media wordt gezegd dat het een sector is die razend-snel evolueert, en dus mag het geen verwondering wekken dat er alweer een vierde, herziene editie van het *Wetboek Media en Journalistiek* van de persen is gerold. Sinds 2005 biedt dit wetboek een unieke verzameling van wetten, decreten en omzendbrieven die de nieuwsmedia reguleren. De

grondwettelijke en internationaalrechtelijke bepalingen over persvrijheid staan erin, maar ook alle wetgeving omtrent de openbaarheid van bestuur, het recht van privacy, het recht van antwoord en de openbare omroep is er terug te vinden. Een apart deel betreft journalistiek in de eigenlijke zin, en omvat de wetgeving op de erkenning van beroepsjournalisten, de wet tot bescherming van de journalistieke bronnen, de basiscodes inzake deontologie en (meer en meer) ook richtlijnen van de Raad voor de Journalistiek. Gelukkig komt er niet enkel nieuwe regelgeving tot stand maar worden verouderde wetten soms ook wel eens afgeschaft, merken de samenstellers in hun voorwoord op. En ze vermelden het opdoeken van de wet van 11 april 1936 die de regering machtigde om sommige vreemde publicaties aan de landsgrenzen tegen te houden. Lichter heeft dit deze bijna zevenhonderd pagina's tellende editie weliswaar niet gemaakt. **(PD)**

Geert Zagers**Jonge honden. Is er nog toekomst voor de journalistiek?***Fonds Pascal Decroos / Van Halewyck*

Het is crisis, en dus vroeg het Fonds Pascal Decroos (dat straks zijn tiende verjaardag viert) aan tien jonge journalisten hoe zij de toekomst zien van hun vak. Dat leverde opvallend weinig gezaag en geklaag op, maar constructieve analyses en hoopgevende visies. Onder meer Bart Van Belle (*De Standaard Online*), Brecht Decaestecker en Jan Debackere (mediaredacteuren bij *De Morgen*) en Jana Wuyts (*Nieuwsblad.be*) komen aan het woord, naast figuren uit de academische wereld, de reclamesector en buitenlandse media. Zeer lezenswaardig voor ieder die begaan is met de revolutionaire ontwikkelingen in onze stiel. De taalfout in de eerste zin van het voorwoord (*De media zit in volle transitie*) nemen we er wel bij, Ides Debruyne. **(PD)**

Piet Hein Coebergh en Edi Cohen**Grenzen aan transparantie***Business Contact*

Steeds meer en luider weerklinkt de eis tot meer transparantie, en dit in alle sectoren van de maatschappij. En toch blijkt transparantie niet altijd het gewenste tovermiddel te zijn dat alle misbruiken tegengaat. Soms zelfs integendeel. De vraag of meer transparantie al dan niet wenselijk is en wat de voor- en nadelen ervan zijn, vormt het onderwerp van deze Nederlandse studie. Een hele reeks prominente Nederlanders uit de bedrijfsweld, de overheidsector en de vrije beroepen wordt aan het woord gelaten. Vooral de financiële wereld komt daarbij aan zijn trekken, maar ook enkele journalisten doen hun zegje. Alvast een opmerkelijke vaststelling: wie dacht dat journalisten openheid hoger in het vaandel hebben dan de gemiddelde bankdirecteur, kan na het lezen van dit boek wel eens bedrogen uitkomen. **(MS)**

DE ONVERDRAAGLIJKE LICHTGERAAKTHEID VAN DE JOURNALIST

Dr. Frank Thevissen

Mediakritiek ligt in Vlaanderen blijkbaar moeilijk, vooral als je vergelijkt met hoe ongecompliceerd men elders met het genre omspringt. De ervaring leert trouwens dat je de discipline best overlaat aan mensen die van op enige afstand en met zin voor diepteperspectief de media kunnen overschouwen. Wanneer journalisten verwickeld raken in mediakritische debatten, dan verzanden die confrontaties vaak binnen de kortste keren in defensieve krampachtigheid. Er lijkt soms geen beroepsgroep te bedenken met langere tenen dan journalisten, of het zouden politici moeten zijn. Maar ook dat onderscheid is volgens sommige waarnemers stilaan aan het vervagen.

Je hebt natuurlijk uitzonderingen, zoals Nick Davies of, dichter bij huis, Radio1-journalist Gilles De Coster (*De Ochtend*) die oprecht gevoelig blijken voor mediakritiek, ze zelf onomfloerst formuleren en er verder ongedwongen en professioneel mee omspringen, ten bate van het eigen beroep. "Al was het maar om even na te denken over wat we doen, en hoe we het doen", aldus De Coster.

Dat betekent overigens niet dat journalisten de beroepspraktijk zelf niet regelmatig aan de kaak stellen. Daarbij valt wel op hoe de meeste van die polemieken zich snel ontpoppen tot oneigenlijke debatten en ontaarden in afbraak- of afrekeningsjournalistiek. Vakgenoten zien er vaak een ideale kans in om elkaar eens flink de oren te wassen. En zo strompelt mediakritiek in Vlaanderen van het ene gepersonaliseerde incident naar de andere anekdotische controverse. Het bredere overzicht en vooral het inzicht kapseizen daarbij vrij snel door de selectiviteit en de ongeloofwaardigheid van de journalistieke (zelf)kritiek.

De onverdraaglijke lichtgeraaktheid van de journalist overviel me recentelijk nog maar een keer toen ik een commentaarstuk publiceerde over de manier waarop *Terzake* Goedele Liekens aan de tand had gevoeld over haar briljant geïmproviseerd gesprek op de Nederlandse televisie met de Nederlandse pedofiel Ad van den Heuvel. De beschouwing stond nauwelijks aangekondigd op de homepage van *Knack*, of ik werd getraakteerd op een ziedende reactie van *Terzake*-anker Lieven Verstraete die de kritiek emotioneel verketterde als "goor", "laag bij de gronds" en "ongefundeerd". Meteen de illustratie van het gemiddelde niveau waarop de debatten tussen journalisten en mediakritische waarnemers zich afspelen.

Bevorderlijk voor de visibiliteit van de mediakritiek in de media zijn zulke beschouwingen dus al evenmin, want behalve wreveld en een vermelding met stip op de zwarte lijst van zo'n redactie, dragen dergelijke kritische observaties vooralsnog weinig bij tot journalistiek 'verbetermanagement'. De Nederlandse journalist Fons de Poel zei daarover laatst in het programma *1 op 1* dat "we nog slechts bereid en in staat zijn om liefst zo vrolijk mogelijk naar onszelf te kijken. Uiteindelijk kun je nergens meer terecht als je heel

hard bent geweest. De cultuur bestaat erin elkaar toe te dekken." (www.hetgesprek.nl/archief/2386/)

Bruingerand

Zo viel ook het boek *Media en journalistiek in Vlaanderen: kritisch doorgelicht* in dit blad een korte bespreking te beurt. De onverkort tendentieuze kop, *Mediakritiek met een donker randje*, zette daarbij meteen de (valse) toon en insinueerde bovendien dat er zoiets bestaat als (aanvaardbare?) 'linkse' en (verdachte, bruingerande?) 'rechtse' mediakritiek. Behalve dat het hier om een onzinnig opdelingscriterium gaat, kan ik mij daar tot op vandaag niets bij voorstellen. Recensenten hebben mij op dat vlak tot hier toe al evenmin inzichten bijgebracht, behalve dan over hun talent om auteurs te beschimpen en te categoriseren ('rechtse ballen', 'notoire links rat', las ik ergens).

Men moet dus blijkbaar een 'links' of een 'rechts' boek met mediakritiek uitgeven om de gemoedsrust in hokjes-Vlaanderen in stand te houden. En moet men misschien een 'links' boek met mediakritiek publiceren om het nog degelijk besproken te krijgen ook?

Het wordt daarenboven stilaan een kwalijke gewoonte in Vlaanderen om (media)kritiek te pas en vooral te onpas af te schilderen als 'verzuurd'. Van die kwalificatie wordt vooral handig gebruikt gemaakt om met een wijde boog om netelige kwesties heen te fietsen. Was dat meteen ook de verklaring waarom nagenoeg alle redacties dit bij de uitgeverij zo fanatiek opgevraagde boek onbesproken hebben weggevoerd?

Ik kan aannemen dat het hoogst ongemakkelijk en confronterend moet zijn om in het boek bijvoorbeeld de onthullingen en achtergronden te lezen over het ontslag van voormalig journalist Roger Van Houtte bij *Gazet van Antwerpen*. Of over de manier waarop bepaalde journalisten koketteren met politici. Wil 'de journalistiek' echter haar geloofwaardigheid herwinnen – en dat blijkt op basis van de vertrouwensindexen allerminst een overbodige ambitie – dan moet

elke journalist die pijnlijke confrontatie met zichzelf vooral niét uit de weg gaan. Of zoals Gilles De Coster daarover in *De Morgen* betoogde: "Wie pretendeert de vierde macht uit te oefenen, en de andere drie geregeld ter verantwoording roept, moet niet te beroerd zijn om zélf in de spiegel te kijken." Onaangename boodschappen en hun boodschappers doodzwijgen veroorzaakt slechts uitstel van herstel van het aangetaste vertrouwen van vele nieuwsgebruikers in 'de media'. Zich optrekken aan geruststellende zinnestukjes uit het boek zoals "maar gelukkig gaat er nog altijd meer goed dan fout" (Carl Devos) draagt al evenmin bij tot het ombuigen van een borrelend anti-mediaklimaat in Vlaanderen.

Johan Sanctorum en Frank Thevissen (eds)

Media & journalistiek in Vlaanderen kritisch doorgelicht. Media kunnen uw gezondheid ernstig schaden
Van Halewyck

INNERLIJKE STRIJD

Mine Dalemans
Freelance fotojournalist

Wie is nog zo gek om persfotograaf te willen zijn? Is de tijd dan niet gekomen dat steeds meer journalisten foto's maken en krantenredacties voor de dagelijkse berichtgeving vooral op de fotoagentschappen rekenen?

Wel, ik ben zo gek. En weet je waarom? Omdat ik dit verdorie zo graag doe. Al kan het er soms heftig toegaan wanneer je tegelijk twee jonge dochters probeert groot te brengen.

Alle kranten en tijdschriften hebben de vraag al gesteld: hoe combineren vrouwen hun beroep met een gezinsleven? Meestal komt dat ter sprake op een Vrouwendag of op de dag dat een vrouw minister wordt of zo. En meestal probeer ik dan iets van die berichtgeving op te steken, vooral op organisatorisch vlak. Maar helaas, na acht jaar is het nog steeds chaos troef. Neem nu onlangs nog, een doorsnee woensdag. 's Ochtends ligt een strak plan klaar. Eén opdracht in de namiddag, net op

het moment dat de oudste haar toneelles heeft. Beter kan het niet – de jongste is nog tot 's avonds in de crèche. Het ziet er zelfs naar uit dat ik 's avonds zelf eten zal kunnen maken, en de kinderen in hun bedje kan stoppen. Maar het mag niet zijn. In de loop van die woensdag komen er zoveel opdrachten bij, dat ik mijn twee dochters uiteindelijk pas de volgende ochtend, 24 uur later, voor het eerst terugzie. En natuurlijk knaagt dat aan mijn geweten. Ik voel me zowaar een beetje schuldig wanneer ik uiteindelijk met een goed, voldaan gevoel de laatste foto naar de redactie doorstuur.

Ik ben moe maar voel me goed. Ik ben die dag weer van hot naar haar gestuurd. Ik heb weer gevloekt in mijn auto, toen mijn plannen door elkaar werden gehaald. Ik heb weer gesakkerd toen we veel te lang moesten wachten vooraleer de juiste personen hun gezicht lieten zien. Even snel heb ik dat telkens weer gerelativeerd. Als ik aan het fotograferen ben, is het genieten.

Het blijft een innerlijke strijd. Ik wil er zijn voor mijn dochters en ik wil er zijn voor de krant. Waarom kan ik het niet

missen? Het is niet alleen het fotograferen op zich, het is ook alles wat daarrond hangt.

Die woensdag vond bijvoorbeeld de afscheidsviering van Steve Stevaert als gouverneur plaats. Om 18 uur zou Stevaert moeten aankomen, maar de provincieraadszitting liep uit, en pas om halfacht liet hij zich zien. Twee uur heb ik met de Limburgse collega's zitten wachten. Het was weer zoals in de goeie oude tijd, lullen en gekscheren. Zoals die keer dat

we elkaar bij een gijzeling aflosten, en door ons gebabbel bijna de bevrijding zelf misten. Of zoals tijdens het marieneproses met prins Laurent, waarbij we onszelf op den duur uitlachten met de dagelijkse sprint achter de beklagden.

Eigenlijk zijn wij, fotografen en cameramensen onder elkaar, dikwijls net een bende kleine kinderen. We gaan mee op groepsfoto's staan, we camoufleren onze camera als we vinden dat we bij een reconstructie van een moordzaak echt te ver afstand

moeten nemen, we maken foto's van elkaar in de meest onnozele posities en gaan tijdens een persconferentie in een bordeel zelf ook even zwaaien van achter het raam.

Het zijn soms heel lange dagen, maar nog nooit heb ik mijn uren moeten aftellen. Na het maken van een portret bij voorbeeld kan ik rustig bij die persoon weggaan en in mijn auto 'yes yes yes' beginnen roepen als ik in mijn opzet ben gelukt en de kick van een goede foto maken heb gevoeld.

Ook al heb ik die dag weer telefooncentrale moeten spelen om alles geregeld te krijgen. Mijn dochters hebben het die woensdag met een telefonische nachtoen moeten doen en met de belofte dat ik ze de dag nadien een dubbele knuffel zou geven – met dank aan mijn moeder. Maar ik voelde me goed, ik had het gevoel te leven. Met een schuldgevoel misschien, maar toch leefde ik.

Voor de volgende editie geeft ik deze estafettecolumn door aan Rik Vanpuymbroeck. (Het Belang van Limburg/Gazet van Antwerpen)

(Foto Karel Hemerijckx)

Onder embargo

De praktijk om met een **eenzijdig verzoekschrift** de verspreiding van informatie tegen te gaan, is naar Franstalig België overgewaaid. Toen het satirische weekblad *Père Ubu* op het punt stond te berichten over de dochter van minister Laurette Onkelinx, die tijdens een anti-drugsoperatie van de politie werd geïdentificeerd, liet de vader van het meisje (en eerste echtgenoot van de minister) het blad uit de handel nemen.

Père Ubu tekende verzet aan tegen de gerechtelijke beslissing.

Het **Fonds Pascal Decroos** bestaat 10 jaar. Een dikke proficiat aan Ides Debruyne en al zijn collega's! De verjaardag wordt met enig feestgedruis gevierd op 3 december 's middags in De Markten in Brussel.

Bij die gelegenheid lanceert het Fonds nog een nieuwe website: **Mediaonderzoek.be**. Het gaat om een verzamelsite van academisch en commercieel mediaonderzoek in Vlaanderen.

Exit **Tuur Van Wallendael**, die na een ongeneeslijke darmkanker op 71-jarige leeftijd bewust voor euthanasie koos. Wij zullen ons Tuur toch vooral herinneren als de politieke verslaggever die hij van 1973 tot 1989 bij de BRT is geweest.

Van Wallendael was er ook bij toen in 1987 de Herald of Free Enterprise zonk. Memorabel zijn zijn vloeken tijdens het lange wachten in de kou op de Zeebrugse dijk, voor hij op antenne ging. Voor hij op antenne dàcht te gaan, want onverhoeds draaide de camera toch.

Het Belang van Limburg heeft een **European Newspaper Award** gewonnen voor zijn zomerreeks 'Mag ik bij u blijven slapen?'. Journalisten van het *Belang* solliciteerden in 43 Limburgse gemeenten naar een dak boven het hoofd om de nacht door te brengen. Zo kon de krant "de typische Limburgse gastvrijheid in een journalistiek jasje gieten".

De Standaard heeft liefst drie trofeeën binnen gehaald op dezelfde elfde editie van de European Newspaper Awards. De jury apprecieerde met name een Amerika-special rond de presidentsverkiezingen, een Magritte-bijlage en een krant die werd opgehangen aan Magnum-foto's.

Alles kan beter: *De Morgen* rijfde zowaar *acht* European Newspaper Awards binnen. De awards belonen in de eerste plaats de beste krantendesign, maar de jury houdt ook rekening met het journalistieke concept en innovatieve ideeën.

Intussen is ook de Europese Persprijs voor Verscheidenheid en tegen Discriminatie uitgereikt. Laureaat werd **Janine Meijer** voor een artikel in *De Morgen* over de radicalisering van moslimjongeren in West-Europa. Janine verliet *De Morgen* inmiddels en werkt nu als cultureel antropoloog bij de stad Antwerpen.

Op 8 december stelt de nieuwe Vlaamse minister van Media, **Ingrid Lieten** (sp.a), haar beleidsnota voor media voor in het Vlaams Parlement. De nota bevat elementen die de VVJ bijzonder kan appreciëren.

Zo gaat een luikje onder de titel 'Talentmanagement'. "Het beleid om kwaliteitsjournalistiek te bevorderen moet en zal oog hebben voor de arbeidsvoorwaarden en sociaal-economische positie van journalisten en fotografen", staat in de tekst.

Lieten wijst in het verlengde van de Staten-Generaal van de Media van afgelopen lente op pijnpunten als de grote werkdruk bij journalisten, de dumping van oudere werknemers, het voortwoekeren van schijnzelfstandigheid, de lage tarieven voor persfotografie en problemen inzake redactionele onafhankelijkheid. In overleg met de sector zullen hieromtrent concrete voorstellen worden gedaan.

Journalisten kicken op **exclusief** informatiemateriaal, en hebben lak aan persberichten en dito conferenties. Dat blijkt uit een enquête van Quadrant Communications, zelf een pr-bedrijf. 217 Belgische beroepsjournalisten namen aan het onderzoek deel.

Journalisten staan niet per definitie negatief tegenover pr, zo leert de enquête. Maar opdringerige of onwettende pr-mensen worden allerminst geapprecieerd, net zoals nietszeggende commerciële boodschappen. Behalve aan exclusieve informatie zeggen journalisten vooral belang te hechten aan goede foto's en illustratiemateriaal en aan onafhankelijke expertise.

Zeven jaar na de Vlaamse Raad voor de Journalistiek, ziet straks ook een Franstalige **Conseil de Déontologie Journalistique** (CDJ) het levenslicht. Secretaris-generaal wordt André Linard (56), een journalist-publicist gespecialiseerd in de Noord-Zuidrelaties, economische zaken en de media in ontwikkelingslanden.

De CDJ is bij decreet opgericht en heeft dus de Franse Gemeenschapsoverheid als inrichtende macht. Dat is een groot verschil met de Vlaamse Raad voor de Journalistiek, die door de VVJ en Vlaamse mediahuizen is opgericht als private vzw. Die zelfregulering aan Vlaamse kant belet niet dat de Vlaamse overheid de RvdJ subsidieert.

Ongeveer zoals de Vlaamse RvdJ, omvat de Franstalige CDJ 6 journalisten, 2 hoofdredacteuren, 6 mediadirectieleden en 6 externen (telkens met een plaatsvervanger). Onder de externen bevinden zich academici, advocaten en vertegenwoordigers van bijvoorbeeld de Liga voor Mensenrechten en het Centrum voor Kansengelijkheid en Racismebestrijding.

Proficiat Bart Hellemond (VRT) voor het winnen van het Belgisch **loopkampioenschap voor de pers** in Vosseme/Tervuren op 11 november. Bart liep de 12 kilometer in 40 minuten en 45 seconden. Het brons ging naar Jan Lauwers van *Het Laatste Nieuws*. Kort na hem finishte Werner Rommers van *Het Nieuwsblad*.

Op de 5 kilometer liep journaliste Helen Lysebetten (TVO) als eerste over de streep in de mooie tijd van 19 minuten 46. In het totaal daagden een 25-tal journalisten en persmedewerkers op voor de jogging. Allen kregen een t-shirt met een leuke cartoon van Zak op (met dank aan Belgacom).

Alvast noteren dat volgend jaar van 3 tot 5 september in het Oost-Vlaamse Lierde het Wereldkampioenschap **Wielrennen voor de Pers** plaats vindt. Alle informatie op www.lierde.be/wk2010.

Nog een correctie. In tegenstelling tot wat in ons vorig nummer stond, is **Roger Schoemans**, tegenwoordig actief als thrillerauteur, nooit hoofdredacteur van *Het Belang van Limburg* geweest maar des te meer van *Het Nieuwsblad/De Gentenaar*. Met excuses.

Weet er straks nog iemand hoe je aan diepgravende journalistiek doet?

De onderzoeksjournalist is gebeten om te weten, spit onverantwoord interessante thema's uit en is bereid om voor kennis van zaken diep te gaan. Alleen krijgt hij daar in Vlaanderen steeds minder ruimte voor. De maatschappij wordt complexer, maar er worden steeds minder middelen uitgetrokken om die veranderingen tegen een kritisch licht te houden. Omdat diepgravende journalistiek nu eenmaal economisch minder rendabel is dan licht

en emo-journalistiek, worden journalisten vooral ingezet op terreinen die een groter publiek aantrekken en dus weinig specialisatie vragen. En laat specialisatie nu net het vertrekpunt van gedegen onderzoeksjournalistiek zijn. Omdat een kritische pers een niet te onderschatten rol speelt in een democratie, kent het Fonds Pascal Decroos werkbeurzen toe aan journalisten die op een bepaald domein precies willen uitzoeken hoe de vork in de steel zit.

FONDS PASCAL DECROOS
VOOR BIJZONDERE JOURNALISTIEK